

S. Sayısı : 51

Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Hükûmeti arasında Hava Ulaştırılmalarına dair olan Anlaşmanın onanması hakkında Kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ulaştırma Komisyonları raporları (1/14)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/619 - 6/2132

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsveç Hükümeti arasında Hava Ulaştırılmalarına dair olan Anlaşmanın onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 26. VIII. 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulduğunu arz ederim.

Başbakan

R. Peker

Gerekçe

Şikago'da 7 Aralık 1944 tarihinde, Hükümetimizin de iştirakiyle imzalanan ve Yüksek Meclis tarafından 4749 sayılı kanunla 5 Haziran 1945 tarihinde kabul ve tasdik buyrulan Milletlerarası Sivil Havaacılık Anlaşmaları hükümleri dahilinde Cumhuriyet Hükümeti, 12 Şubat 1946 günü, İngiltere Kırallığı ve Amerika Birleşik Devletleri ile birer Hava Anlaşması yapmış ve bu Anlaşmalar da Büyük Millet Meclisince Mayıs 1946 ayında, onanmıştır.

Adı geçen iki taraflı Anlaşmaların Yüksek Meclise sunulması sırasında da arz olunduğu üzere, Şikago'da kurulan sistemin işlemesi, muhtelif üye Devletler arasında yapılacak iki taraflı Anlaşmalar akdine vabestedir. Cumhuriyet Hükümeti de, İngiltere Kırallığı ve Amerika Birleşik Devletleri ile yaptığı Anlaşmalardan başka, diğer Devletlerle de faydalı ve gerekli Anlaşmalar sağlamasına devam etmektedir. Bu arada İsveç Hükümetinin Anlaşma akdine mütedair teklifi üzerine görüşmeler olmuş ve 26 Haziran 1946 gününde Anlaşma metni imzalanmıştır.

Anlaşma hükümleri, geniş ölçüde Türkiye - Amerika Birleşik Devletleri Anlaşmalarından mülhem olup müteakabiliyet esasına dayanmaktadır. İki memlekette cari olan, hava seyrişerine mutallik mevzuata uyulacağı derpiş edilmiştir. İsveç servisleri, Ankara ve İstanbul'a uğrayacaklar ve her iki yerde milletlerarası yolcu, yük ve posta bırakıp alabilecekler, fakat iki şehir arasında nakliyat yapamayacaklardır.

Anlaşmanın veya ekinin yorumlanması yahut uygulanması yolunda Âkid Tarafların görüşme ile halledemeyecekleri hususlar ya Şikago hükümleri dâhilinde Milletlerarası Sivil Havaacılık Teşkilâtı Konseyine veya iki tarafın tâyin edeceği bir hakem mahkemesine yahut da başka herhangi bir şahıs veya teşekkülün hakemliğine arz edilecektir.

Şimdiki şartlar altında yurdumuz ile kuzey memleketler arasında, uzun süren ve seyrek işliyen gemi seferleri dışında, ulaştırma imkânı olmadığı cihetle, bu memleketlerle ekonomik ve kültürel bağlarımızın gelişmesi bakımından çok faydalı bulunan bu Anlaşmanın onanması, Yüksek Meclisin tasvibine arz olunur.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Dışişleri Komisyonu
Esas No. 1/14
Karar No. 6

11 . IX . 1946

Yüksek Başkanlığa

Hükümetimiz ile İsveç Hükümeti arasında 26 Haziran 1946 tarihinde imzalanmış olan Hava ulaştırmalarına mütaallik Anlaşmanın onanmasına dair kanun tasarısı ve bağlı Anlaşma Komisyonumuzca Dışişleri Bakanı ve Ulaştırma Bakanlığı temsilcisi hazır bulunduğu halde incelendi.

Milletlerarası havayollarının gelişmesinden elde edilecek faide açık olduğundan adı geçen tasarının ve bağlı Anlaşmanın onanması uygun görülmüştür.

Bu Anlaşma, bundan önce, Birleşik Krallık Hükümeti ve Birleşik Amerika Devletleri Hükümeti ile imzalanmış ve onanmış olan sözleşmeler nevinden ve iştirak eylediğimiz Şikago Hava Anlaşmasına uygun tip sözleşmelerden olduğundan ve açılması düşünülen hava hattının tek mil hazırlıkları tamamlanmış olduğundan biranönce işletmeğe başlanabilmesi için tasarının

ivedilikle görüşülmesi hususunda Dışişleri Bakanımızın Komisyonumuzda öne sürdüğü temenni de uygun görülmüştür.

Havalesi gereğince Ulaştırma Komisyonuna verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışişleri Komisyonu Başkanı Y.

Sözcü	Sözcü	Kâtip
Kocaeli	Kocaeli	Gümüşane
N. Erim	N. Erim	E. S. Tör
Ankara	Burdur	Diyarbakır
F. R. Atay	F. Altay	F. A. Aykaç
Edirne	İstanbul	Kocaeli
Dr. B. Ögütmen	M. E. Akaygen	İ. S. Yiğit
Kütahya	Manisa	Manisa
A. Gündüz	A. R. Artunkal	Ş. R. Hatipoğlu
	Samsun	
	C. Bilsel	

Ulaştırma Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Ulaştırma Komisyonu
Esas No. 1/14
Karar No. 2

13 . IX . 1946

Yüksek Başkanlığa

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsveç Hükümeti arasında Hava Ulaştırmalarına dair olan Anlaşmanın onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanıp Bakanlar Kurulunca Yüksek Meclise sunulan ve Dışişleri Komisyonunca incelendikten sonra Komisyonumuza havale buyurulan kanun tasarısı ile tasarıda bahsi geçen Anlaşma ve eki ve Dışişleri Komisyonunun bu husustaki raporu, Komisyonumuzun 11 . IX . 1946 tarihindeki toplantısında, Dışişleri ve Ulaştırma Bakanlıkları temsilcileri de hazır oldukları halde incelendi.

Anlaşmaya nazaran: Türkiye ve İsveç Hükümetleri, kendi ülkeleri arasında ve arzu ederlerse birbirlerinin ülkelerinden geçerek daha

ileri memleketlerle kendi memleketleri arasında hava ulaştırma servisleri kurabileceklerdir. Sözleşen taraflar, bu servisleri derhal veya ileride kurmak hakkına maliktirler. Komisyonumuza verilen malûmata ve Dışişleri Komisyonunun raporuna nazaran İsveç Hükümeti, kendi yönünden bütün hazırlıklarını yapmış olup işletmeğe başlamak için Anlaşmanın tasdikını beklemektedir.

İki memleket arasında takip edilecek havayolu veya yolları Anlaşmada tesbit edilmemiş olduğuna göre bu hususta tarafların serbestilerini muhafaza ettikleri anlaşılmaktadır. Yalnız, karşı taraf uçaklarının beri taraf memleketine giriş ve memleketten çıkış noktalarının

ve kezalik beri taraf memleketi içinde takip edecekleri yolun tâyin ve tesbitini taraflar karşılıklı bir hak olarak muhafaza etmektedirler.

Bizim memleketimizde İsveç uçaklarının İstanbul ve Ankara'ya uğramaları mecburidir. Fakat bu iki şehrimiz arasında yolcu ve eşya taşıyamıyacaktırlar.

İşletmenin kesafeti ve uçakların gerek kendi memleketlerinden ve gerek yol üzerindeki memleketlerden alıp verecekleri yolcu ve eşya miktarı hakkında Anlaşmada tahdidî bir kayıt yoktur.

Bütün bu yönlerden, İsveç Hükümetiyle yapılmakta olan bu Anlaşmanın, Amerika Birleşik Devletleriyle yapılmış ve daha evvel Yüksek Meclisin tasdikından geçmiş olan Anlaşma tipinde az kayıt ve şartlı bir Anlaşma olduğu görülmektedir.

Hülâsa : Hükümetin gerekçesinde de işaret olunduğu üzere, yurdumuz ile Kuzey memleketleri arasında Ekonomik ve kültürel bağlarımızın gelişmesi bakımından faydalı görülen ve aynı zamanda, İngiliz ve Amerikan hava hatları haricinde daha bazı Avrupa memleketleriyle de irtibatımızı sağlayacak olan bu Anlaşmayı, Komisyonumuz da onanmağa değer görmüş ve İs-

veçlilerin işletmeğe başlamağa hazır bulduklarına göre de Dışişleri Komisyonunun ivedilikle müzakeresi temennisine katılmağı uygun bulmuştur.

Ancak, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri ile yapılan Anlaşmalara ait raporlarımızda, hava seyrüseferine mütaallik Millî mevzuatımızın pek noksan olmasından dolayı bu mevzuatın biranevvel tamamlanması Hükümetten temenni olunmuştur. Bu temenniye bu raporda da tekrar ederiz.

Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ulaştırma Komisyonu Başkanı	Sözcü
Çoruh	Kars
A. R. Eren	Ş. Karacan
Kâtip	
Erzurum	Aydın
S. Altuğ	M. Aydın
Çanakkale	Edirne
B. Gökçen	M. E. Ağaoğulları
İzmir	Kayseri
Dr. K. Örs	F. Seler
Niğde	Ordu
V. Sarıdal	Ş. Akçaya
Ordu	
Amiral H. Gökdalay	
	Bursa
	A. Konuk
	İstanbul
	S. Yürüten
	Kütahya
	A. Bozbağ
	Ordu
	Dr. V. Demir
	Samsun
	Y. Kalgay

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsveç Hükümeti arasında Hava Ulaştırmalarına dair olan Anlaşmanın onanması hakkında kanun tasarıısı

MADDE 1. — Ankara'da 26 Haziran 1946 tarihinde akit ve imza edilmiş olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsveç Kırallığı Hükümeti arasında Hava Ulaştırmalarına dair Anlaşma ile eki onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
R. Peker

Adalet Bakanı
M. Ökmen

Millî Savunma Bakanı

C. C. Toydemir

Dışişleri Bakanı

H. Saka

Millî Eğitim Bakanı

Reşat Ş. Siner

Ekonomi Bakanı

T. B. Balta

Gümrük ve Tekel Bakanı

T. Coşkan

Ulaştırma Bakanı

Ş. Koçak

Çalışma Bakanı

Dr. S. İrmak

İçişleri Bakanı

Ş. Sökmenşüer

Maliye Bakanı

H. Keşmir

Bayındırlık Bakanı

C. K. İncedayı

Sa. ve Sos. Y. Bakanı

Dr. B. Ue

Tarım Bakanı

F. Kurdoğlu

Ticaret Bakanı

Atif İnan

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE İSVEÇ HÜKÜMETİ ARASINDA HAVA ULAŞTIRMALARINA DAİR ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyet Hükümeti ile İsveç Hükümeti,

Türkiye ile İsveç arasında hava ulaştırmalarına dair bir Anlaşma yapmağa karar vererek:

Bu maksatla usulü dairesinde yetkilendirilmiş temsilciler tâyin etmişler ve bunlar aşağıdaki hükümler üzerinde anlaşmışlardır:

Madde — 1

Sözleşen taraflar, ilişik ekde sayılan Milletlerarası Hava yollarının ve hizmetlerinin kurulması için, işbu ekde gösterilen hakları birbirlerine verirler; anılan hizmetlere, kendisine bu haklar verilen sözleşen tarafın ihtiyarına göre derhal veya daha sonra başlanılabilir.

Madde — 2

a) Bir Sözleşen Tarafca diğer Sözleşen Tarafa kurulması hakkı verilen her bir hava hizmetinin işletilmesine, bu son Taraf, anılan hizmeti işletmek için bir veya birkaç havacılık teşebbüsü tâyin eder etmez, başlanılabilecektir. Bu hakkı veren Sözleşen Taraf, 6 ncı madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, böylece tâyin olunan havacılık teşebbüsüne veya teşebbüslerine, gereken işletme müsaadesini gecikmeksizin verecektir.

b) Yukarıda anılan hakları veren Sözleşen Taraf, işbu Anlaşmada derpiş olunan servisleri açmak müsaadesini böylece tâyin edilen havacılık teşebbüsüne veya teşebbüslerine vermeden evvel, ülkesinde carî kanun ve nizamlar gereğince kendilerinden ehliyetlerini ispat etmelerini isteyebilecektir.

c) İlgili Hükümetlerce tâyin olunabilecek bazı bölgelerde Milletlerarası bir hava hizmetinin kurulması, yetkili askerî katların tasvibine bağlı olacaktır.

Madde — 3

Tatbikatta herhangi bir farklı işleme meydan vermemek ve eşitliği sağlamak maksadıyla:

a) Sözleşen Taraflardan herbiri, kendi hava alanlarından ve başka kolaylıklardan diğer Sözleşen Tarafa havacılık teşebbüslerinin faydalanması karşılığı olarak tarhedeceği veya edilmesine izin vereceği mükellefiyetlerin, milletlerarası benzer hizmetler yapan kendi millî uçaklarınca aynı hava alanlarından ve kolaylıklarından faydalanma karşılığı ödenecek miktarlardan fazla olmamasını kabul eder.

b) Sözleşen Taraflardan birinin ülkesine, öteki Sözleşen Tarafca tâyin edilen havacılık teşebbüsü tarafından veya bunun hesabına idhal edilip yalnız kendi uçaklarının kullanmasına mahsus olan yakıt, makina yağları ve yedek parçalar, gümrük resmi, muayene ücreti veya diğer millî resim ve mükellefiyetlerin tarhi hususunda millî teşebbüslere veya en ziyade müsaadeye mazhar milletin teşebbüslerine uygulanan işlemde faydalanacaklardır.

c) Ekte târif edilen yolları ve hizmetleri işletmeğe izinli Sözleşen Tarafın hava ulaştırma teşebbüslerine ait sivil uçaklarda bulunan yakıt, makina yağı, yedek parçalar, mutât teçhizat ve uçak komanyası, anılan uçaklar tarafından öteki Sözleşen Tarafın ülkesi üzerindeki uçuşlarda kullanılsa veya sarfedilse bile, o ülkeye giriş ve çıkışta gümrük resmi, muayene ücreti veya buna benzer resim ve mükellefiyetlerden muaf tutulacaktır.

Madde — 4

Sözleşen Taraflardan birinin verdiği veya muteber kıldığı henüz müddeti geçmemiş ehliyetnameler, uçuşa elverişlilik vesikaları ve ruhsatiyeler ekde gösterilen havayollarının ve hizmetlerinin işletilmesi için öteki Sözleşen Tarafca muteber olarak tanınacaktır. Ancak, Sözleşen Taraflardan her biri, kendi uyruğunda başka bir devlet tarafından verilen ehliyetnameleri ve ruhsatiyeleri kendi

ülkesi üzerinde uçuş için muteber tanılmaktan stinkâf etmek hakkını muhafaza eder.

Madde — 5

a) Sözleşen taraflardan birinin, Milletlerarası hava seyrüseferinde işliyen uçakların kendi ülkesine giriş ve çıkışı hakkındaki veya bu uçakların kendi ülkesi sınırları içinde iken işletilmesi ve seyrüseferiyle ilgili kanun ve nizamları, öteki Sözleşen Taraf teşebbüsünün veya teşebbüslerinin uçaklarına da uygulanacaktır.

b) Yolcular, mürettebat ve uçakla mal gönderenler, her bir Sözleşen Tarafın ülkesinde yolcu, mürettebat ve yükün memlekete girişini, orada kalışını ve oradan çıkışını ilgilendiren giriş, çıkış, göçmen, pasaport ve karantina işleri gibi hususlara mütaallik kanun ve nizamlara, gerek kendileri, gerekse nam ve hesaplarına hareket eden üçüncü şahıs vasıtasıyla, riayet edeceklerdir.

Madde — 6

Sözleşen Taraflardan her biri, öteki Sözleşen Tarafa tâyin edilen bir teşebbüsün esas mülkiyeti ile fiilî kontrolunun bu son Taraf uyruğunun elinde bulunduğu kanaat getirmediği hallerde, veya bu teşebbüsün, ülkesinde faaliyette bulunduğu Devletin kanun ve nizamlarına, 5 nci maddede târif olunduğu üzere, riayet etmediği veya bu Anlaşmanın kendisine yüklediği vecibeleri yerine getirmediği takdirde, işbu teşebbüse işletme müsaadesi vermemek veya bunu geri almak hakkını muhafaza eder.

Madde — 7.

İşbu Anlaşma ve buna dayanarak yapılacak bütün mukaveleler Milletlerarası Sivil Havacılık Geçici Teşkilâtı nezdinde tescil ettirilecektir.

Madde — 8

Sözleşen Taraflardan biri, işbu Anlaşma Ekinin herhangi bir hükmünün değiştirilmesini arzu ettiği takdirde, her İki Tarafın yetkili katları arasında danışılmasını isteyebilir ve bu danışma, istek tarihinden itibaren altmış gün içinde başlar, Anılan katların üzerinde uyuştukları her değişiklik, diplomatik nota teatisi suretiyle teyid edildikten sonra, yürürlüğe girecektir.

Genel mahiyette çok taraflı bir Havacılık Sözleşmesi her İki Sözleşen Taraf için yürürlüğe girdiği takdirde, bunlar işbu Anlaşma ile Ekinin hükümlerini Anılan Sözleşme ahkâmı ile ahenkleştirmek maksadiyle danışacaklardır.

Madde — 9

a) Sözleşen Taraflar işbu Anlaşmanın veya Ekinin yorumlanmasına veya uygulanmasına mütaallik olup görüşme yolu ile halledilemeyen herhangi bir uyuşmazlığı hakeme sunmak hususunda mutabaktırlar.

b) Böyle bir uyuşmazlık Şikago'da 7 Aralık 1944 de imzalanan Milletlerarası Sivil Havacılık Sözleşmesi ile kurulan Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı Konseyine veya Anılan Sözleşmenin yürürlüğe girişine kadar Şikago'da aynı tarihte imzalanan Milletlerarası Sivil Havacılık Geçici Anlaşması ile kurulan Muvakkat Konseye sunulacaktır.

c) Bununla beraber, Sözleşen Taraflar, anlaşarak, uyuşmazlığı tâyin edecekleri bir Hakem Mahkemesine yahut da başka bir kişiye veya Kuruma sunarak halledebilirler.

d) Sözleşen Taraflar bu suretle verilen hükme riayet etmeği taahhüt ederler.

Madde — 10

Sözleşen Taraflardan herbiri işbu Anlaşmaya son vermeği arzu ettiği takdirde öteki Tarafa

haber verebileceklerdir. Böyle bir son verme, haberin alınmasından 12 ay sonra yürürlüğe girecektir, meğer ki, mutabık kalmarak, ihbar, bu müddet geçmeden geri alınmış olsun.

Madde — 11.

Tasdiknameler, mümkün olan en kısa zamanda Ankarada teati edilecektir. Anlaşma, tasdiknamelerin teatisi tarihinde yürürlüğe girecektir.

Yukarıdakileri tasdikan, imzaları aşağıda bulunan ve Hükümetleri tarafından usulü dairesinde yetkilendirilmiş olan temsilciler işbu Anlaşmayı imza etmiş ve mühürlemişlerdir.

26 Haziran 1946 tarihinde Ankarada iki nüsha olarak fransızca yapılmıştır.

Türkiye Cümhuriyeti Hükümeti namına
Feridun Cemal Erkin

İsveç Hükümeti namına
Eric von Post

E K

A) İşbu Anlaşma gereğince tâyin edilecek olan İsveç havacılık teşebbüslerine Türkiye ülkesinde transit uçuş ve teknik tevakkuf hakları ile, aşağıda gösterilen yolları takiben, Ankara ve İstanbul'da milletlerarası yolu, posta ve yük almak ve boşaltmak hakkı verilmiştir:

«Her iki istikamette olmak üzere, mutavassıt noktalar tarikiyle, İsveç'den Türkiye'ye ve oradan daha ileri memleketlere»

B) Keza işbu Anlaşma gereğince tâyin edilecek olan Türk havacılık teşebbüslerine de, İsveç ülkesinde transit uçuş ve teknik tevakkuf hakları ile ileride tesbit edilecek yolları takiben aynı milletlerarası ticari seyrüsefer hakları verilmiştir.

C) Şurası mukarrerdir ki, Sözleşen Taraflarla herbiri, bir hava hizmetini işletmeğe açmadan önce, öteki Sözleşen Tarafa, onun ülkesine giriş ve ülkesinden çıkış için tasarlanan istikametleri bildirecek ve bunun üzerine bu Taraf, giriş ve çıkış noktaları ile ülkesinde takip edilecek olan uçuş yolunu gösterecektir.